

EL LLENGUATGE

N'hi ha traducció...

És força freqüent, quan es fa referència a les obres literàries d'autors estrangers, especialment si no són gaire coneguts entre nosaltres, d'indicar l'existència de les traduccions d'aquelles obres a les llengües que ens són més assequibles, en primer lloc, és clar, el català, i també sovint el castellà. Aquesta indicació se sol fer, en els articles de les enciclopèdies i en treballs de síntesi, subjectes a la més estricta concisió, per mitjà de breus frases incisives, que hom sol escriure entre parèntesis, que revesteixen la redacció següent: *N'hi ha traducció catalana*, oració que equival a *Hi ha traducció catalana de l'obra que esmentem*. Observem massa sovint, però, que la frase de consuetud és reduïda a «Hi ha traducció catalana», construcció que bé podem dir que és un calc de la del castellà. «Hay traducción catalana».

Vet aquí, doncs, un cas concret de l'empobriment de la nostra sintaxi consistent en l'eliminació del pronom partitiu *en* que val pena de posar en relleu. L'eliminació d'aquesta partícula ha merescut molts comentaris, que fins i tot, en alguns casos, han originat una reacció desmesurada, consistent, és clar, en l'ús abusiu del pronom que comentem. Deixant de banda, però, aquests abusos de caràcter llibresc, escau de recordar que, fins no fa gaires anys, la influència del llenguatge usualment parlat era prou considerable perquè els qui parlaven en català tenint-lo com a llengua adquirida, no havent assimilat prou bé les funcions exactes del pronom partitiu *en*, construïssin frases com «N'hi ha molta gent» o «En té molts diners», en lloc de *Hi ha molta gent* i *Té molts diners*, o bé *N'hi ha molta gent* i *En té molts*.

ha molta i *En té molts*, que eren les frases adequades i d'ús general. Però les coses van canviar de mica en mica i avui és més freqüent de sentir, dit pels mateixos catalanoparlants, «Hi ha molta» o «Té molts», que no pas «N'hi ha molta gent» i «En té molts diners», dit pels qui, sense ésser catalans, fan ús poc o molt freqüent de la nostra llengua. I, com hem dit, frases com «Hi ha traducció catalana» no són sinó un cas concret d'aquesta tendència, comparables a «Hi ha ganes» o «Hi ha tres», clarament incompletes. Hom no pot adduir que el context indica prou bé que la traducció catalana que s'afirma que hi ha és de l'obra de què es parla. No és una qüestió de comprensió del sentit de la frase sinó de la seva construcció castellanitzant.

Albert Jané